

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ YAYIN KATALOĞUNUN İKİNCİ BASIMI VESİLESİYLE

İstanbul Teknik Okulu ve Teknik Üniversitesinde çalışan meslektaşlarımız tarafından hazırlanmış olan bibliyografya ve katalogların yayınlanmasını sevinçle karşılıyoruz. Bu çalışmalar, kısmen, teknik eserler için bir özel bibliyografya ihtiyacını karşılamış oluyor.

Ulvi Yürüten'in 1938 yılında basılan "Teknik Okulu Kütüphanesi Kataloğu"nda —bu okulda uygulanmış olan sistematik bir sınıflandırma içinde— 1550 kitap tanıtılmakta idi. Bu katalogun 1940 ta yayımlanmış olan ikinci cildinde ise, kütüphaneye 1938—1939 yıllarında girmiş olan 2500 eser tanıtıldı. Türkçe, Fransızca ve Almanca olarak tertip edilmiş olan bu ciltteki teknik gelişme ve onlu sınıflandırmanın uygulanmasında gösterilen dikkat de ayrıca zikre değer.

Ulvi Yürüten'in, müdürü bulunduğu kütüphanedeki eserleri tanıtan bu kataloglarından başka 1945 te fasiküller halinde yayımına başladığı "Teknik Yayınlar Bibliyografyası"nın 1951 yılında 617-672 referans numarasını taşıyan II. nci fasikülü çıktı. Periyodik bir bibliyografya olarak hazırlanmamış olmasına rağmen, bilhassa 6 ncı sayısından itibaren periyodik bir duruma girmiş olan bu eserin gayesi yeni kitapları haber vermek olduğu kadar rasyonel metodlara göre repertuar ve cilt halinde ilmî bir dokümantasyon temin etmektir.

Teknik Eserler Bibliyografyasında eserler, sistematik bölümler içinde deskriptif olarak verilmekte, bibliyografik künye ve adreslerin sonunda, eserlerin onlu sınıflandırmadaki yerleri —bazan 9 rakama kadar işlenerek— kaydedilmektedir.

Bu fasiküllerin 15-20 formasından meydana gelecek ciltlerin sonuna konacak mufassal bir onlu sınıflandırma cetvelinden, her kitabın taşıdığı referans numaralarına yapılacak olan atıflarla teknik eserlerin tam bir sistematik indeksi yapılabilir. Ayrıca künyeler sonuna ilâve edilmiş olan kelimeler de ilerde analitik indeks için esaslı bir kaynak olacaktır.

Hulâsa, şumulüne göre, millî bir ihtisas bibliyografyası olan bu eser etüd ve yayın bakımından ilgililerine yeni eserler için faydalı olduğu gibi, ileride alfabetik, sistematik ve analitik indeks ve fihristleriyle Türkçe teknik ve teknikle ilgili bilimlere ait eserler için mükemmel bir bibliyografya olacak hüviyettir. Maddî imkânlar müsaade ettiği takdirde kümülatif bir bibliyografya olarak yayımlanması ise işin ideal tarafıdır.

Teknik Okulun bu çalışmalarına muvazi olarak İstanbul Teknik Üniversitesi kütüphanesi kütüphanecisi A. Kemal Yamantürk'ün çalışmaları da ihtiyac sahiplerine büyük fayda ve kolaylıklar sağlamaktadır.

Yamantürk'ün 1952 yılında İstanbul T. Üniversitesi Yayın Kataloğu 1929—1952 adlı bir eseri İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesinin 283 sayılı kitabı olarak basılmıştı. Aradan geçen üç yıl içinde çıkmış olan 100 kadar kitabın da ilâvesiyle ve aynı seri ve kayıt numarasıyla bu defa kataloğun ikinci basımı yapıldı*. Bu 100 kitabın ilâvesi, ufak bazı tashihler ve baskı tekniği bakımından bazı farklar bir tarafa bırakılırsa birinci basımın aynıdır.

Teknik Üniversitesi yayınları, Türk teknik eserleri içinde sayı ve kıymet bakımından mühim yer işgal etmektedir. İstanbul Teknik Üniversitesi Yayın Kataloğu'nda 450 eserin bulunuşu bu hükmü teyit eder. Kısa bir zamanda ikinci basımının yapılmış olması da eserin, arandığına, okunduğuna ve faydalı olduğuna delildir.

Bu eserde yer alan her kitap için, A) kısmen beynelmilleleşmiş kataloglama usullerine uygun bir künye verilmektedir. Bu künye — bibliyografik künye ve bibliyografik adres olarak— sıra ile şu unsurları ihtiva etmektedir: Eserin müellifi, kitabın adı, varsa mütercimi, kitabı yayımlayan ve halen satmakta olan fakültenin adı, cilt, basım yeri ve yılı, sayfa, plâş-levha, boy, ağırlık, fiyat ve sonra katalog numarasıyla yer numarası... B) İkinci plânda, kitabın muhtevası ve bu muhtevanın özellikleri hakkında bilgi veriliyor. Bu bilgiler, kitabın kısaltılmış fihristleri, bazan yalnız bölüm başlıkları iktibas edilerek veriliyor... C) Kitabın gayesi, takip ettiği yol, özellikleri,

* Kemal Yamantürk: İstanbul Teknik Üniversitesi Yayın Kataloğu 1929-1955. 2. bs. Önsöz: Yüksek Mühendis Naci Yüngül. İstanbul 1955 Berksoy Matbaası. XXXX + 267 S.

“T. C. İstanbul Teknik Üniversite Kütüphanesi. Sayı: 283”

hitap ettiği okuyucu zümresi gibi hususlar “not” yerinde açıklanmaktadır. Bu açıklamalar için de önsözlerden, bazan, yazar veya çevirenden alınmış hususi mütalealardan faydalanılmıştır.

Bu üç maddede özetlenebilecek olan bir plânla ve tam bir referans verildikten sonra, kitaplar, konularına ve sistematik sıradaki yerlerine göre sıralanıyor. Konuların tasnif plânı, “içindekiler” adı altında ve fihrist şeklinde verilmektedir. Bu fihristte, iktisat ve hukuk kitaplarından sonra, 9 tâli bölüm içinde matematik, 4 tâli bölüm içinde fizik, 4 tâli bölüm içinde kimya, sonra jeoloji, 5 tâli bölüm içinde mühendislik, 14 tâli bölüm içinde sivil mühendislik, 7 bölüm içinde makina mühendisliği, 10 bölüm içinde elektirik mühendisliği, 5 bölüm içinde tatbikî kimya, 9 bölüm içinde ısı ve elektrik mühendisliği, sonra birer bölümle münakale tekniği, gemi inşaatı ve 5 bölüm içinde havacılık, 13 bölüm içinde mimari ve bir bölümle resim sanatı, daha sonra periyodik eserler verilmektedir...

Kataloğun sonunda müellif ve mütercimler için bir, ve kitaplar için ayrı bir indeks vardır. “İçindekiler” sayfa numaralarını, indeksler katalog numaralarını vermektedir. Bunlardan başka, İstanbul Teknik Üniversitesinin sıra numarasıyla yayınlanmış olan 409 eserinin a) Sıra numaraları, b) Katalog numaraları, c) Yazarı, ç) Mütercimi, d) Kitabın Fransızca adı; sıra numarası almamış olan diğer yayınlarla yeterlik ve doktora tezlerinin katalog numaralarını, yazarlarını ve Fransızca adlarını gösteren iki ayrı indeks; periyodik eserlerin katalog numaralarıyla adlarının Fransızcalarını gösteren başka bir indeks eklenmiştir.

Eserin başında, bu katalogda adı geçen kitapların sipariş ve satın alma şekilleri için lüzumlu notlar vardır. Esasen kitapların bibliyografik künyelerinde ve tavsiflerde ticarî bakımdan lüzumlu olan malûmatın hepsi verilmiştir. Posta masraflarının sipariştten önce hesaplanabilmesi için her kitabın ağırlığı dahi kaydedilmiştir.

İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları Kataloğu; yol, demiryolu, su, liman, elektrik, makina, muhabere, telsiz, tayyare, sıhî tesisat ve maden mühendisleriyle mimar ve şehirciler için mükemmel bir müracaat kaynağıdır. Bu katalogdan, kütüphaneler de, bilhassa mevcudu çoğaltma işlerinde faydalanacaklardır.

Kataloğun yayımından sonra bastırılacak eserler hakkında, mümkün olursa belirli zamanlarda ekler hazırlayıp yayınlamak

katalogun aktüalitesini muhafaza etmeği mümkün kılacaktır. Eski harfli kitapların alınmayışını, katalogun bir noksanı olarak müşahede ettik. A. K. Yamantürk'ün, bir ek ciltle —mevcutlarının tükenmiş olması veya yeni basımlarının çıkmış olması gibi zayıf sebepleri dikkate almadan— bu noksanı tamamlaması arzu edilir.

Eserin başında, katalog kadar mühim ve faydalı olan bir etüd vardır. İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphane Müdürü Yüksek Mühendis Naci Yüngül tarafından hazırlanmış olan “Türkiye’de Teknik Eser Yayımının Gelişmesi ve Bu Gelişme İçinde İ. T. Ü. Yayın Programının Yeri” başlıklı ve ayrı bir yazı konusu olabilecek bu çalışma hakkındaki fikirlerimizi söylemeden şunu belirtebiliriz: Bu etüdden kütüphaneciler ve bibliyografya ile ilgisi bulunanlar faydalanacaklardır. Bu bibliyografik etüdde ele alınan konuların başlıklarını naklediyoruz: Türkiye’de teknik eser neşriyatı tarihinin merhaleleri, XIV. yüzyıl başından XVIII. yüzyıl ortasına kadar Türkiye’de neşredilen başlıca teknik eserler, XVIII. yüzyılın ortasından itibaren Türkiye’de teknik yayın faaliyetinin ana çizgileri, İbrahim Müteferrika matbaasının faaliyeti, Mühendishane-i Bahri-i Hümayunun yayın faaliyeti, Mühendishane-i Berri-i Hümayunun yayın faaliyeti, Hendese-i Mülkiye, Yüksek Mühendis Mektebi tarafından yayımlanan eserler, İstanbul Teknik Üniversitesinin 1944 tenberi neşrettiği eserlere toplu bir bakış. . .

Bahsettiğimiz bu eserler kütüphanelerin ve Millî Kütüphanemizin Aksesyon, Tasnif, Katalog ve İdare Servislerinin müracaat kitapları arasında yer alacaktır.

M. D. MERCANLIGİL

Millî Kütüphane Bibliyografya Uzmanlarından